

DIJALEKTOLOGINJA I FRAZEOLIGINJA PROF. DR. SC. MIRA MENAC-MIHALIĆ¹

Sretna sam što danas sudjelujem u jednoj prekrasnoj priči o velikoj znanstvenici i profesorici, velikom čovjeku i prijatelju, našoj dragoj kolegici Miri Menac-Mihalić. Ja sam, naime, možda jedan od sretnika, odnosno sretnica, koja je s kolegicom Mirom provela cijeli njezin dosadašnji radni vijek, više od 40 godina, i još uvijek surađujemo.

Kolegica Mira je 1978. godine nakon diplomiranja došla u naš institut, danas Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, i kao mlada asistentica počela se upućivati u institutske zadatke. To je bila u prvom redu dijalektologija, koja će ostati njezina stalna ljubav, te obrada građe za *Rječnik hrvatskoga kajkavskoga književnog jezika*. U tu smo svrhu i pošle na teren da se upozna s terenskim istraživanjem mjesnih govora.

U institutu je ostala samo dvije godine, a poslije je znanstveno-nastavnu karijeru započela i razvila na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Danas, kad sagledavamo taj znanstveno-nastavni opus naše slavljence, moram reći da smo sretni što je imamo, jer je vrijednošću toga opusa zaslužila svekoliku visoku ocjenu za znanstveno-nastavnu djelatnost kojom se bavi.

Istaknut ću samo dvije knjige za koje se može reći da su svaka na svoj način pionirski pothvati u hrvatskoj dijalektologiji. U sretnom tandemu s kolegicom Anitom Celinić osmislila je multimedijску knjigu, pa se tom čarobnom šumom riječi putuje tekstem i živim ljudskim glasom. To je *Ozvučena čitanka iz hrvatske dijalektologije: sveučilišni udžbenik s nosačem zvuka*. To je knjiga koja se čita i sluša jer sadrži 40 reprezentativnih organskih govora i pripadajući nosač zvuka.

Tekstualni se dio nadopunjuje zvučnom dimenzijom govora svih naših narječja i dijalekata, stvarajući sliku naše jezične složenosti. Ova je knjiga zamišljena prvenstveno kao udžbenik koji se kao cjelina ne može usporediti ni s jednim djelom sličnoga sadržaja jer ga naprosto nema. Ta je knjiga zapravo kruna načina rada kolegice Mire na Katedri za dijalektologiju i povijest hrvatskoga jezika. Upućivanjem studenata da slušaju i zapisuju svoje mjesne govore nastala je zbirka prikupljana posljednjih tridesetak godina. Sve su to zvučni zapisi studenata – izvornih govornika, iz kojih je onda učinjen izbor po određenim kriterijima. Budući da je ova knjiga zamišljena kao udžbenik, njezina je struktura prilagođena pedagoškoj svrsi. To podrazumijeva pisane

---

¹ Govor održan na svečanome kolokviju u čast prof. dr. sc. Miri Menac-Mihalić 8. studenoga 2019. godine na Filozofskome fakultetu Sveučilišta u Zagrebu.

i zvučne zapise organskih govora, uz svaki zapis pitanja s pomoću kojih se govori analiziraju, zatim uz svaki govor i rječnik manje poznatih riječi iz toga zapisa. Kao vrsne dijalektologinje, autorice su znalački osmislile ta pitanja tako da se studentima gotovo ukazuje na ono što su zapravo karakteristike dotičnoga govora. To je postupak koji maksimalno angažira studente i u tome je (između ostaloga) veoma velika vrijednost ovakva pristupa u ovoj čitanci, što uvelike unapređuje studij dijalektologije kao bitne sastavnice hrvatskoga jezika.

Na Odsjeku za kroatistiku kolegica Menac-Mihalić pokrenula je projekt *Istraživanje hrvatske dijalektne frazeologije*. Ne mogu ovdje ne spomenuti poštovanu akademkinju Anticu Menac, dragu majku naše Mire, čiji nam je rad na frazeologiji poznat i uz koji je Mira rasla i upijala ga.

Unutar spomenutoga projekta nastala je i knjiga *Frazeologija novoštokavskih ikavskih govora u Hrvatskoj: s rječnikom frazema i značenjskim kazalom s popisom sinonimnih frazema*.

Ta je knjiga zbog svoje koncepcije i načina obrade u određenom smislu također pionirski pothvat u hrvatskoj dijalekatskoj frazeologiji pa time i leksikografiji uopće. Za tu je knjigu kolegica Mira 2005. godine dobila nagradu Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti za područje filoloških znanosti.

Ovaj je rječnik zlatni rudnik s mnogo podataka i o jeziku i o stilu govornika obuhvaćenih govora i nezaobilazan je priručnik svakome tko se zanima za istraživane govore i za frazeologiju uopće, što je sve dio hrvatske općejezične i kulturne baštine. Knjiga je izrađena na suvremenim znanstvenim zasadama obrade frazeologije i specifična je po mnogočemu.

U vrijeme njegova izlaska to je bio dotada najveći dijalekatski frazeološki rječnik govora u Hrvatskoj. U prilično oskudnoj literaturi o novoštokavskim ikavskim govorima u Hrvatskoj, i to u južnoj Hrvatskoj i nekima u Lici, kolegica Mira donijela je u uvodu opsežnu raspravu o tim govorima s težištem na onim njihovim osobinama koje ih tipološki karakteriziraju unutar novoštokavskih govora. Znatnu vrijednost tom opisu daje i to što kolegica Mira uz svaku navedenu pojavu donosi primjer iz govora s naznakom iz kojega je govora, od njih 14 obuhvaćenih istraživanjem. Iza rasprave slijedi, moglo bi se reći, mali teorijski vodič kroz frazeologiju, što to ona jest, te kroz rječnik frazema, kako se izrađuje i kako je postupljeno u ovom rječniku.

I na kraju, hvala Ti, Miro, na svemu što si učinila u svom znanstvenom i nastavnom radu i još jednom kažem – sretni smo što Te imamo.

Čestitam!

Vesna Zečević
Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje